

การบริหารจัดการวัดต่อสถานการณ์โควิด 19

Measurement Management in the COVID-19 Situation

พระพิพิธพัชรโธม (อำนวยการ อินทวณโณ) และ มะลิ ทิพย์ประจง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

Phra Phiphit Patcharodom (Amnuai Inthawano) and Mali Thippajonga
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phetchaburi Monastic College, Thailand
Corresponding Author, E-mail : thippajongmali@gmail.com

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการวัดนั้น กรมการศาสนา ได้ให้ความหมายของการบริหารวัด ไว้ว่า การบริหารวัด หมายถึง การปกครองบังคับบัญชากำกับดูแล แนะนำ สั่งสอนภิกษุสงฆ์ สามเณร และ ข้าราชการผู้อยู่ในวัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้อยู่ในศีลธรรมอันดี และดำเนินกิจกรรม โครงการต่างๆ ของวัด ให้สำเร็จด้วยดีมีประสิทธิภาพสูงสุด และพระธรรมกิตติวงศ์ ได้กล่าวว่า การ บริหารวัด หมายถึง การจัดการงาน เงิน คน วัสดุ แผนงานเพื่อให้การดำเนินงานภายในวัดเป็นไป อย่างราบรื่น เกิดประโยชน์ต่อสังคม โดยบุคคลเป็นผู้สร้างงาน ทำงาน และแก้ไขงาน การบริหาร หมายถึง การดำเนินการบริหารและปกครอง ภิกษุสงฆ์ สามเณรและศิษย์วัด ให้สอดคล้องกับระบบการพัฒนาวัดที่เอื้อต่อการเผยแผ่ศาสนาธรรมแก่ชุมชน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; วัด; สถานการณ์โควิด 19

Abstracts

temple administration, the Department of Religious Affairs has given the meaning of temple administration that temple administration means governing, commanding, supervising, advising and teaching monks, novices and lay people in the temple. to be orderly and in good morals and carry out various activities and projects of the temple to be successful with the highest efficiency and Phra Thammakittiwong said that the administration of the temple Refers to the management of work, money, people, materials, plans for the smooth operation of the temple, benefiting society. The person is the creator of the work, working and editing the work. Administration means the administration and administration of monks, novices and temple students. in accordance with the temple development system that facilitates the propagation of religion to the community

Keywords: Management, Measure, Situation of Covid 19

บทนำ

การบริหารเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันเพราะการทำงานจะประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลว นั้น ก็เพราะนักบริหารมีเทคนิคและวิธีการทำงานไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะการบริหารวัดซึ่งเป็นศาสนสถานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน การบริหาร วัดอย่างเป็นระเบียบจะส่งผลให้ร่มรื่นน่าอยู่ นำเข้าไปประกอบกิจกรรมทางศาสนา รวมทั้งเป็น แบบอย่างแก่ประชาชนที่เข้าไปสัมผัสพบเห็น ดังนั้น การบริหารวัดจึงมีความสำคัญ และการบริหาร วัดให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการบริหารทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นคงแห่ง พระพุทธศาสนาโดยมีกรอบในการนำเสนอประกอบด้วย แนวคิดและรูปแบบการบริหารจัดการวัด ในทางพระพุทธศาสนา แนวทางการปฏิบัติเพื่อการบริหารจัดการวัดที่ดี และเพื่อนำเสนอ ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา (พระธรรมกิตติวงศ์, 2541 : 152) สช. ปฏิบัติการสานพลังเครือข่ายร่วมกับพระสงฆ์ทั่วประเทศรับมือวิกฤตโควิด19 ด้านพระสงฆ์ชุดตัวอย่างกิจกรรมที่วัดมีบทบาทดูแลชุมชน สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ร่วมกับมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และภาคีเครือข่าย จัดเวที ‘รวมพลังพลเมืองตื่นรู้ ช่วยชาติกู้ภัยโควิด19 “ธรรมบุญสงฆ์ รวมพลังบรรลือวิกฤตโควิด19” ถวายทอดสวดผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์โลกพระพุทธศาสนา เฉลิมพระเกียรติฯ วัดยานนาวา เมื่อวันที่ 28 เมษายน ที่ผ่านมามีสมเด็จพระมหาธีราจารย์ กรรมการมหาเถรสมาคมและประธานกรรมการขับเคลื่อนธรรมบุญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ สัมมนานิยมกถาเปิดการเสวนา กล่าวว่า สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกทรงมีพระดำริว่า “วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนคู่กับสังคมไทยมานับแต่โบราณ トラวจจนถึงวันนี้ วัดไม่เพียงแต่เป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณร แต่ยังเป็นสถานสาธารณสงเคราะห์ของชุมชนด้วย จึงสมควรที่จะให้วัดที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะอนุเคราะห์ประชาชนผู้ประสบความยากลำบากดำเนินภารกิจตามบทบาทหน้าที่ที่ดำรงอยู่นับแต่อดีตกาล” โดยคณะสงฆ์ทั่วประเทศได้สนองพระดำริดำเนินการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 โดยปฏิบัติตามมาตรการมตมหาเถรสมาคมและประกาศกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด รวมทั้งพระสงฆ์ไทยในต่างประเทศก็ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากด้วยเช่นกัน “การแพร่ระบาดของไวรัสในครั้งนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบทางสังคมเป็นอย่างมาก พระสงฆ์และประชาชนตระหนักในเรื่องของสุขภาพมากขึ้น วัดมีการจัดระบบเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ประชาชนห่วงใยใส่ใจสุขภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นความมั่นคงอย่างหนึ่งของชีวิตนอกเหนือจากการประกอบสัมมาชีพ เลขาธิการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคมกล่าวถึงปรากฏการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตว่า ปัจจุบันวัดทั่วประเทศโดยเฉพาะวัดที่มีศักยภาพได้เริ่มจัดตั้งโรงทานเพื่อช่วยเหลือชุมชนที่เขตวัดนั้นตั้งอยู่ คำว่า ‘ธรรม’ กับ ‘ทาน’ จึงเกิดขึ้นพร้อมกัน ธรรมคือความเมตตาปรารถนาดี ทานคือการแบ่งปันกัน โดยพระสงฆ์ได้นำธรรมบุญสุขภาพพระสงฆ์มาใช้ประกาศให้พื้นที่วัดเป็นพื้นที่ที่พระสงฆ์จะดูแลพระสงฆ์ด้วยกันเองตามธรรมวินัย ซึ่งพระต้องมีความเข้าใจที่

ถูกต้องร่วมกันเกี่ยวกับการระบาด นอกจากนี้พระสงฆ์ยังให้ข้อมูลและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว โดยเฉพาะการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social distance) แก่ประชาชนขณะที่ญาติโยมก็ดูแลพระสงฆ์ตามหลักธรรมวินัยด้วยเช่นกัน “โควิด19 คงจะมีต่อไปอีกระยะหนึ่งซึ่งยาวนานพอสมควร ถึงแม้ขณะนี้จะมีแนวโน้มลดลงก็ตามการขับเคลื่อนความร่วมมือด้วยพลังบวร (บ้าน-วัด-โรงเรียน) จะช่วยให้เกิดความเข้มแข็งในระยะยาวได้” ด้านสิ่งที่น่ากลัวคือถ้าคนติดโควิดเพิ่มขึ้นเร็วเกินกว่าที่ระบบสาธารณสุขจะรองรับได้ จะทำให้อัตราการตายสูง “โรคนี้จะอยู่กับเราไปอีกระยะหนึ่ง วัคซีนเป็นความหวังมาก แต่ต้องมีการทดลอง 3 ระยะหนึ่งได้ผลในการทดลอง สองต้องทดลองเรื่องความปลอดภัย สามต้องฉีดคนจำนวนมากเพื่อพิสูจน์ว่าป้องกันได้จริงไหม ซึ่งกว่าจะได้วัคซีนใช้ก็คงปลายปีนี้ ระหว่างนี้จึงต้องควบคุมโรคไม่ให้ยู่ระดับสูงเกินไป” สำหรับธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติที่กำลังขับเคลื่อน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์นี้ได้ 3 เรื่องหลักคือ

- 1.พระสงฆ์ต้องเข้าใจว่าโควิด 19 มีวิธีป้องกันอย่างไร
- 2.ญาติโยมที่ถวายอาหารสิ่งของต้องไม่เอาเชื้อไปแพร่ให้พระ ทุกขั้นตอนต้องสะอาด
- 3.พระเป็นเสาหลักของสังคม ช่วยให้ความรู้ อบรมแนวทางปฏิบัติให้ประชาชนได้

การมีส่วนร่วมของประชาชน/ส่วนราชการ ได้แก่ วัดเป็นศูนย์กลางการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และส่วนราชการให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ต่างๆ แนวทางการบริหารจัดการวัดที่ได้นำเสนอมาข้างต้นเป็นไปตามกรอบของสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ อย่างไรก็ตามวัดแต่ละวัดย่อมมีข้อจำกัดในด้านของทรัพยากรต่างๆ ผู้นำควรประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและจัดกิจกรรมตามกำลังความสามารถของทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงเป้าหมายเดียวกันคือเพื่อการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาและเพื่อความ มั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา การสาธารณสุขสงเคราะห์ หมายถึง การช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไป โดยที่หลักการ สาธารณสงเคราะห์ เป็นภารกิจที่วัด หรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการช่วยเหลือสังคมใน รูปแบบต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ทั้งนี้ โดยมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์และความสุข แก่ประชาชนเป็นสำคัญ ได้แก่ การสงเคราะห์พระภิกษุสามเณร และวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน การให้วัดเป็นสถานที่ประกอบกรกุศลเกี่ยวกับเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น การสวดศพ การเผาศพ การทำบุญอุทิศการ ถวายสังฆทาน เป็นต้น การให้วัดเป็นสถานที่จัดฝึกอบรมประชาชนด้านอาชีพต่างๆ การสงเคราะห์ ผู้ป่วยโรคเรื้อรังหรือผู้ป่วยยากไร้ การจัดให้มีโรงพยาบาล การบริจาคทรัพย์ส่วนตัว หรือชักชวนญาติโยม บริจาคทรัพย์จัดสร้างโรงพยาบาล การให้ ความรู้ข่าวสารแก่ชุมชนด้านต่างๆ เช่น การศึกษา การ สาธารณสุขมูลฐาน การปกครอง การช่วยเหลือผู้ประสบ อุทกภัยหรือการบำเพ็ญ สาธารณประโยชน์ต่างๆ การดำเนินการด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

การให้ความช่วยเหลือหรือสงเคราะห์ด้านต่างๆ แก่ประชาชน ได้แก่ การสงเคราะห์ผู้ยากไร้ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆ การระงับข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งของชาวบ้าน การดำเนินการด้านการสาธารณสุข สงเคราะห์อื่นๆ

การมีส่วนร่วมหรือสนับสนุน ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ได้แก่ การอำนวยความสะดวก สะดวกในการให้ใช้สถานที่ของวัดจัดกิจกรรมต่างๆ การจัดตั้งมูลนิธิหรือกองทุนเพื่อการกุศล การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมอาชีพของประชาชน การให้ความร่วมมือกับทางราชการเพื่อเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ

การสร้างเครือข่าย/แนวร่วม/อาสาสมัคร/จิตอาสา เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ วัดสร้างเครือข่าย การดำเนินงานด้านสาธารณะกับองค์กรต่างๆ วัดส่งเสริม/สนับสนุน ให้มีจิตอาสา เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดจัดให้มีอาสาสมัคร/แนวร่วมในการทอดสวดดูแลและพิทักษ์พระพุทธศาสนา

กลยุทธ์ในการบริหาร วัดเรียกว่า “ปัญจบริหาร” ประกอบด้วย

- 1) กลยุทธ์การถือธรรมเป็นใหญ่
- 2) กลยุทธ์การป้องกัน ความเสื่อมนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง
- 3) กลยุทธ์ปฏิบัติหน้าที่ศีลธรรม
- 4) กลยุทธ์การทำงานที่ดีให้ สำเร็จความประสงค์ และ
- 5) กลยุทธ์การสงเคราะห์สิ่งอันเป็นความเอื้อเพื่อเกื้อกูล และเมื่อนำมา ผสานร่วมกันกับการบริหารงานทั้ง 6 ด้าน ทำให้สามารถนำเสนอแผนภาพพุทธศาสตร์ในการ บริหารจัดการวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาได้ (พระอานวย หมอกเมฆ, 2556 : 207)

สรุป

การสร้างวัดมีมาแต่โบราณกาล เมื่อประชาชนมีจิตศรัทธาในบวรพุทธศาสนา ได้อพยพไป ตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ที่ใด ก็มักจะสร้างวัดขึ้นแล้วนิมนต์พระสงฆ์ไปพำนักเพื่อบำเพ็ญบุญกุศลประกอบ ศาสนกิจ ตามประเพณีที่ สืบต่อกันมา ในอดีตวัดเป็นสถานที่ที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้ใช้เป็นสถาน ศึกษาอบรม ให้มีความรู้ในด้านวิชาชีพ ตำราแพทย์แผนไทย และศิลปกรรมแขนงต่างๆ เป็นสถานที่ ทำบุญบำเพ็ญกุศล เป็นศูนย์กลางการบริหารและการปกครอง รวมทั้งเป็นที่พึ่งทางจิตใจของ ประชาชน ดังนั้น วัดจึงเป็นสถานที่ที่สำคัญยิ่งในการสืบทอด พระพุทธศาสนาตลอดมา จึงถือได้ว่า วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนไทยทั้งอดีตและปัจจุบัน ปัจจุบันการสร้างวัด ตั้งวัดจะต้องดำเนินการให้ ถูกต้องตามขั้นตอนของทางราชการ เมื่อการสร้างวัดตั้งวัดได้เสร็จสิ้นได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเป็นวัดที่ถูกต้อง และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ขึ้นทะเบียนไว้ ทะเบียนวัด ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแล้ว จึงถือว่าวัดนั้นเป็นวัดโดยสมบูรณ์ โดยเจ้าอาวาสมีหน้าที่ทำนุบำรุงรักษา วัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ในการนี้ต้องดูแลบริหารกิจการ

ภายในวัดอย่าง ต่อเนื่อง ทั้งด้านการปกครอง การศึกษา การปฏิบัติ และอื่นๆ ให้มีความก้าวหน้า ถูกต้อง เป็นระเบียบ เพื่อให้ วัดเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่างๆ ของพุทธศาสนิกชนทั่วไป แนวทางการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ กำหนดกรอบในการพัฒนาจำแนกตามด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

การปกครอง หมายถึง การดูแล ค้ำครอง บริหาร โดยที่หลักการปกครอง เป็นภารกิจที่ วัดโดยพระภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาส หรือเจ้าคณะปกครอง ดำเนินการสอดส่อง ดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัด หรือในปกครองปฏิบัติ ตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม หรือพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช ภารกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่พระภิกษุผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าคณะปกครองทุกระดับ นับตั้ง แต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้า คณะภาค เจ้าคณะใหญ่ (หน) นอกจากนี้ ยังรวมถึงการที่พระภิกษุทำหน้าที่เป็นพระกรรมวาจาจารย์ เป็นพระอุปัชฌาย์ ในการอุปสมบทกุลบุตร การดำเนินการบริหารจัดการด้านการปกครองมีแนวทางการ

การบริหารจัดการวัดที่ดีนั้นจะต้องมีการร่วมมือจากบุคคลต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนในการบริหารจัดการ เช่น ต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มาอาศัยในวัด เพื่อดำเนินกิจกรรมในลักษณะต่างๆ เช่น พระภิกษุ ประชาชนจากต่างถิ่นมาขอพักอาศัยเพื่อการศึกษา จะต้องมีการตรวจสอบประวัติ และมีการจัดทำประวัติ เป็นต้น นอกจากนี้ในการบริหารจัดการจะ ต้องมอบหมายหน้าที่ให้สอดคล้องกับความรู้และความสามารถของแต่ละบุคคล และสนับสนุนให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่เหมาะสมต่อไป

การศาสนศึกษา หมายถึง การเล่าเรียน ฝึกฝน และอบรม โดยที่หลักการศาสนศึกษา เป็นภารกิจด้านการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของ คณะสงฆ์ทั้ง แผนกธรรม-บาลี แผนกสามัญ การอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง ภารกิจ ด้านนี้ครอบคลุมถึงการ ที่พระภิกษุทำหน้าที่ เป็นครูสอน เป็นกรรมการตรวจข้อสอบธรรมบาลีสนามหลวง เป็นเลขานุการสอบธรรม-บาลีสนามหลวง เป็นผู้อำนวยการหรือเป็นประธานจัดสอบธรรม-บาลีสนามหลวง และเป็นเจ้าสำนักเรียน ในฐานะที่เป็นเจ้าอาวาส นอกจากนี้ ยังรวมถึงการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมทุกๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย เช่น มอบทุนการศึกษา แก่พระภิกษุสามเณรที่สอบไล่ได้ จัดตั้งกองทุนเพื่อการ ศึกษาพระปริยัติธรรม

การเผยแผ่ หมายถึง ทำให้ขยายออกไปทำให้ขยาย กว้างขวางออกไป โดยที่หลักการ เผยแผ่ เป็นภารกิจด้านการดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ประชาชนได้รับทราบในทุกๆ วิธี ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมแล้ว น้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่างๆ ทั้งในวัดและ นอกวัด การบรรยายธรรมทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ การเผยแผ่ธรรมด้วยสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ หรือวีดิทัศน์ ภารกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการ

ที่วัดหรือพระภิกษุจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นใน วัด กล่าวโดยสรุป การดำเนินการใดๆ ของพระภิกษุใน พระพุทธศาสนาที่เป็นไปเพื่อการเผยแผ่ ธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งในวัด นอกวัด ชื่อว่า ภารกิจด้านการ เผยแผ่ทั้งสิ้น ปัจจุบันการเผยแผ่ ต้องดำเนินงานตามระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. 2550 การดำ เนินการด้านการเผยแผ่ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554 : 175)

การสาธารณูปการ หมายถึง การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานภายใน วัด โดยที่ หลักการดำเนินการสาธารณูปการ เป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุดำเนินการเกี่ยวกับการ พัฒนาวัด ด้านอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อม การบูรณปฏิสังขรณ์ในเขตพุทธาวาส และเขต สังฆาวาส หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือ ภารกิจ ด้านการก่อสร้าง การซ่อมแซม การจัดให้มีการบำรุงดูแล รักษา ถาวรวัตถุหรือสาธารณสมบัติของวัด เช่น การ สร้างอุโบสถ วิหาร อาคารเรียน ศาลา การเปรียญ หอธรรม กุฏิ เมารุ การจัดการศาสนสมบัติให้เป็นไปด้วยดี การจัดทำบัญชีเสนาสนะและศาสนสมบัติของวัดเพื่อรองรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 19 ซึ่งแต่ ละวัดก็ให้ความสำคัญเพื่อเป็นการสงเคราะห์และอนุเคราะห์แก่ประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไป โดยที่หลักการ สาธารณ สงเคราะห์ เป็นภารกิจที่วัด หรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการช่วยเหลือสังคมใน รูปแบบต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรม วินัย ทั้งนี้ โดยมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์และความสุข แก่ประชาชนเป็นสำคัญ ได้แก่ การสงเคราะห์พระภิกษุ สามเณร และวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน การให้วัดเป็นสถานที่ ประกอบการกุศลเกี่ยวกับเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น การสวดศพ การเผาศพ การทำบุญอุทิศ การ ถวายสังฆทาน เป็นต้น การให้วัดเป็นสถานที่จัด ฝึกอบรมประชาชนด้านอาชีพต่างๆ การสงเคราะห์ ผู้ป่วยโรคร้ายหรือผู้ป่วยยากไร้ การจัดให้มีโรงพยาบาล การ บริจาคทรัพย์ส่วนตัว หรือชักชวนญาติโยม บริจาคทรัพย์จัดสร้างโรงพยาบาล การให้ ความรู้ข่าวสารแก่ชุมชน ด้านต่างๆ เช่น การศึกษา การ สาธารณสุขมูลฐาน การปกครอง การช่วยเหลือผู้ประสบ อุทกภัยหรือการ บำเพ็ญ สาธารณประโยชน์ต่างๆให้เกิดความเหมาะสมของแต่ละวัดต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- พระอานวย หมอกเมฆ. (2556). *กลยุทธ์การบริหารวัดในพระพุทธศาสนาสำหรับเจ้าอาวาสวัด ราษฎร์ในเขต หนเหนือ ภาค 4*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร อุดมศึกษา. บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยภาคกลาง.
- พระธรรมกิตติวงศ์. (2541). *“พระสงฆ์กับกรมการศาสนา”*. ใน *กรมการศาสนาสู่ทศวรรษแห่ง การพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). *การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน*. กรุงเทพมหานคร: กองพุทธ ศาสนสถาน